

O revoluciji in Udbi skoraj nič

Založba Mladinska knjiga in Inštitut za novejšo zgodovino sta izdala obsežno delo Slovenska novejša zgodovina.

Knjiga v dveh delih (1.500 strani) je plod večletnega dela 24 zgodovinarjev, ki pripovedujejo o zadnjih sto petdesetih letih življenja na Slovenskem, in je prvi sintetični pregled zgodovinskega obdobja, v katerem so bili Slovenci v svojem širšem okolju upoštevani kot politični subjekt, čeprav brez lastne države. Knjiga pregledno predstavlja najnovejša dognanja o slovenski preteklosti od sredine 19. stoletja do začetka devetdesetih let 20. stoletja in z opombami pod črto najradovednejše vodi do še podrobnejših pregledov, analiz in primarnih raziskav.

Poglavja so razvrščena v štiri glavne vsebinske sklope: Avstrijska doba 1848–1918, Doba prve Jugoslavije 1918–1941, Druga svetovna vojna na Slovenskem 1941–1945 in Doba dru-

ge Jugoslavije 1945–1991/92. Obravnavajo vse sfere narodnega življenja in delovanja: politično življenje, kultura, gospodarski in socialni razvoj, zakonodajo, šolstvo, oborožene sile, notranjepolitični in mednarodni položaj Slovencev v različnih zgodovinskih obdobjih, Slovence zunaj meja matičnega narodovega telesa, človeške in gmotne posledice druge svetovne vojne. Besedilo dopolnjujejo številne fotografije najpomembnejših Slovencev iz tega obdobja, slike pomembnih do-

kumentov, zemljevidi in drugo ilustrativno gradivo. Knjiga je opremljena s kazalom osebnih imen, s kazalom periodičnih publikacij in obsežnim kazalom citirane literature. Vsi trije dodatki so pomanjkljivi v nekaterih bistvenih točkah: v kazalu npr. ni Jožeta Pučnika, med periodičnimi publikacijami ni revije Zaveza, ki je eden ključnih virov za obdobje druge svetovne vojne in revolucije, med literaturo manjka nekaj pomembnih knjig, ki so izšle po letu 1990 ali v

emigraciji in obravnavajo obdobje revolucije ali povojnega preganjanja ljudi (npr. duhovnikov).

Avtorji zamisli, koncepta, besedil in izbora grafičnih dodatkov so z eno samo izjemo sodelavci Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Izjema, dr. Neven Borak, je bila po mnenju strokovnja-

kov za gospodarsko zgodovino potrebna zaradi njegovega poznavanja specifične finančno-ekonomske problematike. Knjiga je izrazito tranzicijsko zgodovinsko delo. Avtorji so se sicer trudili, da bi pisali objektivno zgodovino. Enim je to uspelo bolj, enim manj. Nekateri se niso kaj dosti odmaknili od partijskih shem naše zgodovine, ki so očitno še vedno zelo zakoreninjene v njih. Ključne pomanjkljivosti knjige se nanašajo na medvojno in povojno obdobje. Premalo je prikazana ključna vloga Edvarda Kardelja, Kidriča in še nekaterih drugih revolucionarjev, prav tako partizanska (!) morija od jeseni 1941 do jeseni 1942. Pisci povojnega dela so povsem odpovedali pri dejanskem prikazu povojne udbovske diktature. Nasploh je vprašanje Udbe, tega velikega igralca v desetletjih po vojni, docela neraziskano in tudi zato popolnoma neprimerno ovrednoteno. Naše zgodovinarje torej čaka še veliko dela. **V. M.**



Slovenci smo dobili izčrpno delo o novejši slovenski zgodovini. Kljub temu stroko čaka še veliko dela ...